

Wijnand Veeneman, universitair docent
e-mail w.w.veeneman@tbm.tudelft.nl

E

en mooie avond in Akkrum

Efficiëntie door schaaconomie leidde op 4 mei 2008 tot een treurige verschraling, zo constateerde ik.

De klok stond op één over acht. We waren net een minuut stil geweest op station Leeuwarden, nog één minuut te gaan. De omroepinstallatie speelde iets voor achten de geautomatiseerde waarschuwing: 'het is 4 mei', gevolgd door een korte inburgeringscursus waarom het ook weer was, dat stil zijn. Er lagen bloemen bij het monument dat in Leeuwarden zo in het oog springt. Het was me opgevallen toen ik met mijn zoon naar de wc liep, hij had de hele rit vanuit Harlingen Haven al moeten plassen. Er stond een rommelig groepje te wachten bij het toilet, vooral wat oudere mensen. We sloten hand in hand aan en vingen flarden op van een geanimeerd gesprek. De wachtenden moesten allemaal kennelijk nodig plassen, maar hoe je binnenkwam op de wc was niet helemaal duidelijk. Je moest een telefoonnummer bellen, de discussie was of dat een nummer was voor noodgevallen of niet. Ik besloot het maar gewoon te bellen, werd geautomatiseerd gewezen op de kosten van het gesprek en gevraagd het nummer van de wc in te

INTERNETRESERVERINGEN EN
TELEFOON-WC'S, TECHNOLOGIE
IS MOOI, MAAR NIET ALTIJD

typen. Even gebeurde er niets en toen gaf een stevige klak aan dat het slot opengesprongen moest zijn. Een ruk aan de deur bevestigde dat en mijn zoon begon al aan de knoop van zijn broek te friemelen. Hij was er klaar voor het donkere hol in te gaan en daar eens kwistig in de pot te klateren. Toen we naar buiten kwamen hield ik de deur maar open voor een wat oudere man, die zou inmiddels ook vast nodig moeten.

Terug op het perron stonden we gevierd stil te wachten bij onze trein van vier over acht. Die trein zou ons terugbrengen naar Delft, of in ieder geval in die richting. We waren al laat want ik had zelf bij het boeken van de kaartjes voor de snelboot van Terschelling naar Harlingen misgeklikt. Rond vieren, vooraan in de rij voor de snelboot, had de man in uniform ons resoluut afgewezen. Onze reservering was voor morgen, dan waren we van harte welkom. We konden straks wel met de trage boot mee. Zo belandden we uren later dan gepland in Leeuwarden. Om acht uur dus.

En nu was het dus één over acht. Stilte op de perrons. Slechts een enkele recalcitrante tiener kwam aansloffen en liet hard zijn tas vallen, verder was de inburgeringscursus geslaagd. Het was weer stil, nog een minuut te gaan. 'Ding, dong, ding, dames en heren...'. Er reden geen treinen naar Sneek en verder. We keken elkaar wat ongemakkelijk aan op het perron. De automatische omroepinstallatie had nog geen inburgeringscursus gehad.

Technologie bleek weerbarstig: internetreserveringen, telefoon-wc's en automatische omroepinstallaties, technologie is mooi, maar niet altijd. Om vier over acht klonk weer de bekende ding, dong, ding, dit keer gevolgd door een niet ingeblikte stem. De trein, onze trein, kon niet rijden. De brug bij Akkrum zat vast, in de open stand. Er zouden bussen komen. Het kleine clubje mensen mopperde wat in zichzelf en begon naar het busstation te wandelen. We sloegen de hoek om en belandden achter op een meute van 300 sacherijnen. Zij hadden tijdens de nationale stilte vast een brug bij Akkrum vervloekt, in plaats van aan oorlogsslachtoffers gedacht.

De meute bleef keurig op de stoep. Aan de andere kant van de weg stond een enkele NS-er in oranje hesje met een megafoon. Er waren bussen besteld, liet hij de nieuwkomers met het apparaat weten. Naast mij begon iemand over koffiebonen, eerst zacht maar langzaam harder. Verderop klonk gemopper op de NS dat langzaam gekanker werd. Ik begreep dat dit niet het moment was om uit te leggen dat ProRail of de provincie logischer boosdoeners waren, of het ingenieursbureau dat de brug had ontworpen.

Ik keek mijn teerbemide aan. Dit wilden we niet, met twee kinderen en vakantiebagage moeten hangen in de bus. Eén blik op de taxistandplaats was genoeg. We staken over naar de man in het oranje hesje voor een simpele vraag. 'Kunt u op de stoep blijven', schalde het uit de megafoon. Ik keek om naar de meute, die bleef keurig op de stoep. Het commando werd herhaald. Nog steeds voelden we ons niet aangesproken, dus liepen we door. Ik was inmiddels zo dichtbij dat ik boven het oranje vestje rode vlekken zag. Ik stond nu bij de man en vroeg tot waar de treinen uit het westen reden. 'Ik vroeg u op de stoep te blijven!', nu zonder megafoon. Ik legde uit dat ik alleen een taxi wilde pakken voorbij de kapotte brug en graag wilde weten tot welk station we dan moesten. Achter de megafoonman was een jongen opgedoken met een scooter en een pokdalig gezicht. Hij liet ons weten dat we tot Akkrum moesten. We bedankten hem en liepen naar de taxi's.

De chauffeur van de taxi reed stevig door naar Akkrum en vroeg ons wat er aan de hand was. Nadat ik het had verteld gaf hij gratis tips over de beste wijze geld terug te krijgen van de NS en lapte vervolgens de snelheidsregels aan zijn laars. Op station Akkrum was het rustig. Er stonden ongeveer 20 mensen te wachten en er waren drie mannen in uniform van de NS. We liepen het perron op en gelijk kwam een NS-

MENSEN IN KUDDES
VAN ROND DE
300 WORDEN KENNELIJK
BEHANDELD ALS VEE

er op ons af. De storing bleek inmiddels opgelost. Waar we naar toe moesten? Naar Delft? Hij zou kijken wanneer de volgende trein zou rijden. Terwijl hij contact opnam met de treindienstleiding, vroeg een ander wat we wilden drinken. Drie mi-

nuten later gaf de één ons de zekerheid dat de intercity die weer uit Leeuwarden reed, extra zou stoppen in Akkrum en bracht de ander ons drie kopjes thee, een kopje koffie en twee pakjes stroopwafels. Toen mijn dochter suiker ging halen kwam daar nog een rolletje snoep bij. We wachtten rustig op het perron en precies op tijd arriveerde de intercity, rechtstreeks naar Rotterdam. We stapten in, onze dochter ging een potje pesten met 'buurmeisjes' uit Vlaardingen en mijn zoon viel op mijn schoot in slaap.

Terwijl Friesland langzaam de zomeravond doorgleed, dacht ik na over de Leeuwardense lompheid en Akkrumse aandacht. Mensen in kuddes van rond de 300 worden kennelijk behandeld als vee, het leek haast onontkoombaar. En vee dat uit de kudde stapt moet terug. En hoe doe je dat? Door te blaffen in de megafoon. Het leek me ook haast onmogelijk om genoeg NS-ers op te trommelen om dezelfde sfeer te creëren als in Akkrum.

Efficiëntie door schaaconomie leidde op 4 mei 2008 tot een treurige verschraling. De snelboot was efficiënt gepland en had dus geen plaats meer voor vergissers. Ouderen konden de wc niet in omdat geld innen per telefoon zo efficiënt is. De efficiënte automatische omroep die zo stemmig de stilte van 4 mei aankondigde, verbrak die stilte zelf met een ongekende lompheid. Treurig. Tegelijk ben ik een fan van efficiëntie. Ik realiseer me dat ik maar goed moet boeken, dat mobiel bellen om te plassen vast de toekomst is en dat efficiëntie soms een smetje kan werpen op het herdenken op de vierde mei. Die efficiëntie scheelt bakken met geld, waarvan andere dingen kunnen gebeuren. Zoals treinen laten rijden. Of lekker inefficiënt stroopwafels uitdelen in Akkrum. Akkrum, waar een mooie avond begon. Dat was een troost, net als de geur van strand in de haren van het jongetje op mijn schoot.